

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE SLOVENŠČINE Z ZGODOVINO, Z ANGLEŠČINO IN S KNJIŽNICO

/ Martina Kokelj / Osnovna šola Orehek Kranj

V prispevku je predstavljen primer povezovanja slovenščine z zgodovino, angleščino in s knjižnično-informacijskim znanjem (knjižnico). Medpredmetno povezovanje v šoli je zelo pomembno tako za učitelja kot za učenca, saj se določeni sklopi snovi na posameznih področjih pogosto prekrivajo oziroma dopolnjujejo. Na naši šoli smo letos medpredmetnemu povezovanju namenili veliko pozornost. Podobne oziroma iste teme skušamo učencem predstaviti čim bolj celostno in pouk načrtovati tako, da učenci delajo čim bolj samostojno.

Uvod

Pri prebiranju literature, ki je povezana s slovenskim šolstvom, sem naletela na podatek, da so učni načrti zelo razdrobljeni, kar naj bi bil največji problem našega šolstva. Ravno zato se poudarja, da se moramo čim bolj medpredmetno povezovati. Medpredmetno se povezujemo takrat, kadar pri pouku dveh ali več predmetov obravnavamo enako snov. Na ta način skušamo obravnavati oz. podati določeno vsebino čim bolj celostno – isto vsebino osvetlimo z različnih vidikov.

Medpredmetnega povezovanja smo se lotili tudi na naši šoli. Na začetku šolskega leta smo v preglednico, ki je bila sestavljena po mesecih, vpisali temo, ki jo bomo v določenem mesecu obravnavali. Na ta način smo hoteli poiskati snov oz. temo, ki je predmetom skupna. Učitelji smo se tako lahko povezali in uskladili obravnavo določene teme. Medpredmetno povezovanje mi je predstavljalo izziv, saj sem učence vsakič spodbujala, naj razmišljajo, ali so se o določeni temi pogovarjali že pri drugih predmetih. Večina učencev se potem spomni, da so pa to le mogoče že nekje slišali. Menim, da imajo učenci predmete v glavi preveč »popredalčkane« in ne znajo povezovati snovi. Ker sama poučujem slovenščino, sem našla največ povezav z zgodovino, z angleščino in s knjižnico. Učitelji smo se med seboj povezali in skupaj načrtovali izobraževalni proces.

Povezovanje slovenščine in zgodovine

Najbolj se slovenščina tematsko povezuje z zgodovino, vendar ne povsod, saj pri nekaterih predmetih obravnavamo isto temo v različnih razredih. Z učiteljico zgodovine sva se povezali v osmih razredih, in sicer s tematiko kmečkih uporov, ki sva jo povezali z balado Kronanje v Zagrebu, pesnitvijo pesnika Antona Aškercja. Za obravnavo tematike sva porabili dve šolski uri. Uvod v obravnavano temo je naredila učiteljica zgodovine.

Učenci so s pomočjo slikovnega gradiva opisovali značilnosti fevdalne družbe in se

tako navezali na kmečko prebivalstvo, na življenjske razmere evropskega kmečkega prebivalstva med 14. in 18. stoletjem. S pomočjo slikovnega gradiva so skušali ugotoviti, zakaj so se kmetje začeli upirati.

Poslušali smo puntarsko pesem *Le vkup uboga gmajna* in njeno besedilo analizirali. Skozi analizo besedila so ugotovili, da so za slabo življenje kmetje obtoževali zemljiške gospode, zato so napadali gradove in samostane. Učenci so našli, kaj vse je bremenilo kmeta (plačevanje davkov, najemniške vojske, opravljanje flake, nove dajatve, plemiči in graščaki so zahtevali od kmetov dodatne davke za utrdbe in vojaštvo ...). Učenci so poskušali ugotoviti, zakaj so se kmečki upori dogajali pozimi, in navedli vzroke za neuspeh. S pomočjo atlasov so prostorsko opredelili koroški, vseslovenski in hrvaško-slovenski kmečki upor.

Učence sva opozorili na prve tiskane besede v slovenskem jeziku: *Le vkup, le vkup uboga gmajna*. Nato smo tematiko navezali na hrvaško-slovenski kmečki upor. Pogovorili smo se o stari pravdi, opozorili na dobro organizacijo vodje in obveščevalno službo – petelinje pero. Drugo šolsko uro smo povezali hrvaško-slovenski kmečki upor z balado Antona Aškercja. Učencem sem najprej predstavila Antona Aškercja, nato smo v berilu prebrali pesem. Pogovorili smo se o vtisih, ki so jih dobili ob poslušanju, in razložili besede, ki jih niso razumeli.

V nadaljevanju so učenci delali samostojno oz. v parih in reševali delovne liste. Pesem so vsebinsko, jezikovno in oblikovno analizirali. Iz nje so poskušali sami izluščiti idejo oz. sporočilo. Po določenem času smo delovni list pregledali.

Za zaključek sva tematiko kmečkih uporov povezali z demonstracijami, ki se dogajajo v vseh večjih slovenskih mestih, in se pogovorili, zakaj ljudje demonstrirajo, ter poiskali podobnosti in razlike s kmečkimi upori.

Učenci so bili z medpredmetno povezavo zelo zadovoljni, saj sva jim pokazali, da se

snov oz. tematika slovenščine in zgodovine povezuje in da lahko znanje, ki se ga naučijo pri enem predmetu, povežejo tudi z drugim predmetom.

Povezovanje slovenščine in angleščine

Z učiteljico angleščine sva našli skupno tematiko pri obravnavi tvornih oz. aktivnih in netvornih oz. pasivnih povedih. Učiteljice angleščine so se vsako leto pritoževale, da učenci ne razumejo tvorjenja pasivnih povedi, zato sva se odločili, da jim snov podava medpredmetno, saj bodo na ta način določeno temo spoznali celostno in naredili primerjavo med jezikoma.

Za obravnavo sva porabili dve šolski uri. Najprej smo ponovili vse, kar glagolu že znajo določati (osebo, čas, število, naklon in vid). Na tablo sva napisali aktivno in pasivno poved. Učenci so sami ugotavljali razlike. Nato smo v zvezek zapisali razliko med tvorno in netvorno povedjo in pravila tvorjenja netvornih povedi. Spoznali so način pretvarjanja netvornih povedi v tvorne in obratno, nato so pravila pretvorb zapisali v zvezek in tako spoznali, da lahko vsako netvorno poved spremenimo v tvorno, medtem ko vsake tvorne povedi ne moremo pretvoriti v netvorno. Vsako poved, ki smo jo obravnavali, smo prevedli v angleščino in ugotavljali razlike in podobnosti med jezikoma.

Drugo šolsko uro smo začeli z angleščino. Učenci so ob primerih spoznali pravila tvorjenja trpnika v sedanjiku (Present Passive) in trpnika v pretekliku (Past Passive). Nazadnje sva jim povedali, kdaj se uporablja trpnik v angleščini in kdaj v slovenščini ter kje ga pogosteje uporabljamo. Zadnji del ure sva namenili ponavljanju in utrjevanju usvojenega znanja. Učenci so angleške aktivne povedi pretvarjali v pasivne in jih sproti prevajali v slovenščino. Bili so začudeni, ko so ugotovili, da ne morejo vsake pasivne povedi prevesti iz angleščine v slovenščino s pasivno povedjo, ampak jo morajo prevajati z aktivno povedjo, saj je drugače poved popolnoma nesmiselna.

Učenci so bili nad medpredmetno uro navdušeni, saj so lahko tvorjenje tvornih in netvornih povedi povezali. Spoznali so, da se netvorne povedi tvorijo podobno v angleščini in v slovenščini, vendar se netvorna poved pogosteje uporablja pri angleščini, medtem ko je v slovenščini uporaba netvornika slogovno zaznamovana in se redko uporablja.

Povezovanje slovenščine in knjižnice

Medpredmetno se slovenščina lahko povezuje tudi s knjižnico, kjer lahko učenci svoje znanje nadgradijo in utrjujejo. Sama svoj pouk pogosto povezujem s knjižnico, saj menim, da moramo učence izoblikovati v samostojne uporabnike knjižnice, da bodo znali informacije in gradivo, ki ga potrebujejo, sami poiskati in ga hkrati tudi ovrednotiti.

Učence peljem v knjižnico, kadar obravnavamo življenjepise književnikov. Življenjepise naredijo sami, in sicer tako, da v knjižnici sami brskajo po policah, da se naučijo samostojnosti pri uporabi knjižnega gradiva (priročnikov, leksikonov, slovarjev ...) in sami izpišejo pomembne podatke, s čimer se učijo kritičnega vrednotenja podatkov, ki so zanje pomembni.

Novembra sva se s knjižničarko povezali in učencem osmih in devetih razredov predstavili uporabo javnega kataloga šolske knjižnice – WinKnj/OPAC in COBISS/OPAC ter razliko med COBIB-om in lokalno bazo podatkov. Sestavili sva delovni list, na katerem so imeli učenci različne naloge, vse pa so se navezovale na Franceta Prešerna, ki smo ga takrat obravnavali pri slovenščini. Naloge so bile sestavljene tako, da so morali učenci samostojno brskati po bibliografski bazi COBISS in šolskem katalogu ter iskati različno gradivo na različnih medijih, v različnih knjižnicah,

iskati zalogo po knjižnicah, ali je gradivo v knjižnici na voljo za izposajo ...

Delovne liste sva na koncu ure pobrali in jih pregledali. Na ta način sva si lahko ustvarili sliko, ali so se naučili iskanja in brskanja po knjižničnih katalogih, ki so javno dostopni na spletu.

Učenci se že v osnovni šoli srečajo s pisanjem seminarskih nalog. Največ težav jim povzroča, kako se pisanja sploh lotiti, da bodo nalogo izdelali pravilno. Način izdelave seminarske naloge sva predstavili osmim in devetim razredom, za kar sva porabili dve šolski uri. Na tem mestu se nisva poglobljali v urejanje besedila, saj z uporabo urejevalnika besedil (Word) učenci nimajo težav. Predstavili sva jim, kako naj bi seminarska naloga izgledala, katere dele naj bi vsebovala (naslovnica, kazalo, vsebina, viri in literatura, priloge ...).

Učenci so se prejšnjo uro že naučili uporabe knjižničnih katalogov, ki so dostopni na spletu, zato tej temi nisva posvečali posebne pozornosti, ampak smo naučeno samo na kratko ponovili. Učencem sva želeli povedati, da ni nič narobe, če informacije oz. podatke prepišejo iz literature, ampak da je pomembno to, da navedejo, od kod so to prepisali oz. povzeli. Na tem mestu sva jim pokazali različne načine citiranja in navajanja citirane literature (monografska publikacija, članek, zbornik, spletne strani, avtorsko navajanje, če navajamo delo večjega števila avtorjev in če gre za delo brez avtorja). Učenci so se sprehodili po knjižnici, da je vsak vzel tri različna dela in poskušal pravilno navesti vir. Dotaknili sva se tudi vsebine in jim povedali, kaj mora pisati v uvodu, kaj v glavnem delu in kaj v zaključku. Na primeru najin角度pinskih nalog sva učencem pokazali, da

lahko seminarska naloga vsebuje tudi slikovno gradivo, grafikone in tabele. Naučili sva jih, kako se takšno gradivo ustrezno označi in da moramo za takšno gradivo narediti tudi posebno kazalo.

Drugo uro so učenci delali po parih. Vsak par je dobil temo, za katero je moral narediti osnutek seminarske naloge, tako da je napisal vse dele, ki jih mora seminarska naloga vsebovati. Izdelke učencev sva pregledali in bili z njihovim delom zelo zadovoljni. Učenci so bili navdušeni, saj so lahko samostojno uporabljali knjižnico, hkrati pa so se naučili nečesa, kar jim bo koristilo še pri nadaljnjem šolanju.

Zaključek

Medpredmetno povezovanje je zanimivo tako za učitelje kot za učence, saj pri delu sodelujemo in se naučimo tudi česa novega. Hkrati nam medpredmetno povezovanje pomeni izziv, s katerim se spodbuja samostojno in aktivno delo, učenci pa pridobivajo tudi nove izkušnje. Tako sodelovanje zahteva tudi veliko časa in usklajevanja, saj morata učitelja uskladiti cilje in ideje ter narediti pouk zanimiv. Na koncu največ pomeni povratna informacija učencev in ko vidiš zadovoljne obraze, se ti zdi vredno vsega vloženega časa in truda.

Vljudno vabljeni na ogled razstav Belokranjskega muzeja v metliškem gradu in dislociranih enotah

Življenje ljudi v Beli krajini od prazgodovine do sredine 20. stoletja

www.belokranjski-muzej.si

Spominska hiša Otona Župančiča Vinica, Muzejska hiša Semič, Galerija Kambič Metlika